

SEMNIFICAȚIILE MULTIPLE ALE UNEI ANIVERSĂRI. CUM A APĂRUT MUZEUL TEHNICII POPULARE ȘI CE A DEVENIT MUZEUL CIVILIZAȚIEI POPULARE TRADIȚIONALE „ASTRA”, DUPĂ 45 DE ANI

prof. dr. Corneliu Ioan BUCUR

Nimic nu mi se pare mai interesant, într-o retrospectivă generală la 45 de ani de la fondarea unui muzeu național, conceput în anii 1960/62, de o elită a cercetării științifice etnografice și a etnomuzeologiei naționale, **ca un muzeu al tehnicii populare din România**¹, decât o **analiză a condițiilor, factorilor evenimentelor și personalităților** care au făcut posibilă o asemenea incredibilă aventură edificatoare, care repetă, înaltă și desăvârșește - parcă providențial - aventura generației astriste, de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, a cărei împlinire a fost apariția, pe harta culturală a Ardealului, în cadrul monarhiei austro-ungare, a monumentalului „Muzeu etnografico-istoric al românilor ardeleni” (al doilea după Muzeul Brukenthal, din tot Ardealul)².

În afara unui asemenea demers de **reevaluare istorică**, la **scară națională** (după 1918), a evenimentelor marcante timp de aproape o jumătate de secol, nu poate fi pătrunsă și revelată, în toate dimensiunile sale științifice și culturale, edificarea unei asemenea capodopere etnomuzeale, de cuprinderea patrimonială, de preeminența culturală, de profunzimea și de „semnificația științifică”, în sfârșit de capacitatea configurării „poliforme” și „policrome”, a identității cultural-istorice a poporului român, cum este grandiosul muzeu în aer liber din Dumbrava Sibiului.

A. Analiza structurii tematice a patrimoniului monumental al Muzeului Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA” este punctul de pornire în această originală „călătorie” retrospectivă, având în vedere că alcătuirea categorială și nominală a tuturor Sectoarelor (7) și Grupelor tematice (26) ale Muzeului³ prin Proiectul tematic inițial și modul în care a fost restructurat (reproiectat) proiectul **Muzeului Tehnicii Populare**⁴, în anul 1990⁵, ca un Muzeu al Civilizației Populare Tradiționale, evidențiază, înainte de toate, evoluția a însăși concepției (și ca atare, a filozofiei) despre ce ar putea deveni un muzeu antropologic modern, de reprezentare națională, căruia i s-au oferit condiții absolut ideale, de programare tematică, de asigurare spațială (cu un teren și un mediu natural, având resurse superlative) și de expansiune patrimonială (cel „real” viza, la început, doar „monumentele de etnică populară”),

¹ Irimie, Cornel, *Muzeul Tehnicii Populare. Actualitate, concepție, profil tematic și plan de organizare*. În: Cibinium 1966, Sibiu, 1966.

² Densușianu, Nicolae, *Un muzeu naționalu*. În: Amicul poporului, 1871; Sofronie, Mihai, *Muzeul ASTREI (1905 – 1950)*. În: Muzeul Brukenthal. Studii și comunicări, 1967, 13; Bucur, Corneliu, *Programul ASTREI privind conservarea patrimoniului cultural național și valorificarea sa expozițional-muzeală*. În: ***, *ASTRA 1861 – 1950: 125 de ani de la înființare*, Sibiu, 1987.

³ Bucur, Corneliu, *Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA” (Dumbrava Sibiului): Catalog*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM, 2007.

⁴ Irimie, Cornel, *op. cit.*

⁵ Bucur, Corneliu, *Muzeul în aer liber. Obiect. Concepție. Tipologie. Patrimoniu. Funcții. Principiile și metodologia organizării* (Material depus la CDPC București, 1991).

în sfârșit, de disponibilitatea apelării la muncitorii din satele de proveniență a monumentelor, deținători ai unei experiențe seculare privind tehnicile tradiționale de construcție și virtuozitatea lor tehnică și artistică.

Categorial, patrimoniul monumental al Muzeului din Dumbrava Sibiului, poate fi grupat în cinci categorii distincte de monumente, după caracteristicile și funcțiunile lor deosebite. Acestea sunt, în ordinea colecționării și transferării lor în muzeu: monumentele de „**tehnică populară**”, monumentele de „**arhitectură populară**”, monumentele „**de cult religios**”, monumentele „**de for public**” și monumentele „**cu caracter ludic**”⁶.

I. **Tematic, o primă categorie** o puteam considera, pe linia evoluției și specializării istorice a proceselor lucrative („civilizația muncii”), cea aparținând **ocupațiilor tradiționale**.

1. **Capcanele de vânătoare** – 6 (zona Văii Jiului și Țara Hațegului)
2. **Colibele** (de pescar, de vânător, de păstor) – 6 (Delta Dunării, Munții Carpați)
3. **Staulele pastorale** – 2 (Podișul Luncanilor, Mărginimea Sibiului)
4. **Stânile montane** – 2 (Munții Giuvalei – Argeș, Muntele Puru - Alba)
5. **Cherhanaua pescărească** – 1 (Mahmudia – Tulcea)
6. **Crame viticole și pomicole** – 5 (Gorj, Vaslui)
7. **Coșare de porumb individuale** – 3 (Argeș, Maramureș, Podișul Secașelor)
8. **Cămări – depozite alimentare** – 4 (Sălaj, Maramureș, Hunedoara)
9. **Cuptor de uscat prune** – 1 (Argeș)
10. **Mină de aur** (reconstruită cu rocă originală) - 1 (Roșia Montană)
11. **Cram aurifer** – 1 (Roșia Montană)

TOTAL - 32 monumente

II. A doua categorie **o formează gospodăriile „specializate” și „casele – ateliere (neîncadrate în gospodării)”,** ilustrând, deopotrivă, **civilizația habitatului** (sistemele de locuire) dar și **diversitatea sistemului ocupațional** creat prin profilarea distinctă în practicarea acelor ocupații, meșteșuguri, industrii sau activități comerciale, intelectuale sau spirituale („vrăjitoria”), născute din diversitatea regională a principalelor resurse naturale sau din acea „diviziune socială a muncii”, care a asigurat capacitatea de acoperire a tuturor necesităților unor comunități rurale, pe măsura progresului social și cultural, înregistrat începând cu primele secole ale evului mediu.

1. Gospodării **agricole**: 3 (Sălaj, Munții Apuseni, Maramureș)
2. Gospodării **pastorale**: 4 (Valea Jiului, Mărginimea Sibiului, Zona Brașovului)
3. Gospodărie **pescărească**: 1 (Mahmudia - Tulcea)
4. Gospodărie **pomicolă** 1 (Vlădești – Vâlcea)
5. Gospodărie **viticolă**: 1 (Bălănești – Gorj)
6. Gospodărie de **boșținar**: 1 (Sebeșul de Sus – Sibiu)
7. Gospodărie de **oloiar**: 1 (Livada – Hunedoara)
8. Case atelier de **oloiari**: 2 (Grid și Nădăștia – Hunedoara)
9. Gospodărie de **rogojinar**: 1 (Văleni – Gorj)
10. Gospodării „**de lemnari**”: 13
 - 10.1. **de dulgheri** – 4 (Maramureș, Gorj)
 - 10.2. **de dogari** – 4 (Bucovina, Țara Moților, Țara Zarandului, Vrancea)
 - 10.3. **de rotar** – 1 (Obârșă - Țara Zarandului)
 - 10.4. **de spătar** - 1 (Râșculița – Țara Zărandului)

⁶ Idem, *Monumentele de tehnică populară - categorie distinctă a patrimoniului cultural-național*, în: Cibinium 1979–1983, Sibiu, 1984.

- 10.5. **de jogărar** – 1 (Gura Râului – Mărginimea Sibiului)
- 10.6. **de fluierar** - 1 (Hodac – Valea Mureșului)
- 10.7. **de cobzar** - 1 (Câmpulung Moldovenesc)
- 10.8. **case împletitori paie** - 2 (Cisnădioara – Sibiu)
11. Gospodării de **țesători, cojocari-curelari și „găitănar”**: 7
 - 11.1. **de cojocar curelar** - 1 (Sălișteța Sibiului)
 - 11.2. **de țesători de straie de lână** - 1
(Săpânța-Maramureș, Tilișca-Mărginimea Sibiului)
 - 11.3. **de trăistar** - 1 (Musculești – Gorj)
 - 11.4. **de mătăsar** - 1 (Mătăsari – Gorj)
 - 11.5. **de frânghier** - 1 Săsăuș (Valea Hârtibaciului)
 - 11.6. **casă de găitănar** – 1 (Scheii Brașovului)
12. Gospodării **de olari**: 10 (Bucovina, Maramureș, Vâlcea, Gorj, Banat, Țara Moților, Valea Târnavelor)
13. Gospodării **de pietrari și mineri**: 7 + 2 ateliere fierari + 1 fântână cu hecnă
 - 13.1. Gospodărie **de pietrar** – 1 Cupșeni (Țara Lăpușului)
 - 13.2. Gospodărie de **prelucrat chihlimbar** – 1 (Colți – Buzău)
 - 13.3. Gospodărie de **marmurar** - 1 (Alunu – Hunedoara)
 - 13.4. Gospodărie de **miner aurar** - 1 (Corna – Roșia Montană)
 - 13.5. Gospodărie **de sărar** – 1 (Sărățeni – Harghita)
 - 13.6. **Fântână „cu hecnă”** – cu o viitoare **gospodărie de păcurar** – 1 (Dumbrăvești – Prahova)
14. Gospodării **de fierari**: 2 (Mănești – Dâmbovița, Călinești, Maramureș)
15. Ateliere de **fierar și clopotar**: 2 (Bucovina și Poiana Neamțului, Neamț)
16. **Gospodării cu profile distincte** (artistice, intelectuale, comerciale etc.):
4 gospodării și 2 case
17. **Case cu porți maramureșene** – 2 (Bârsana – Maramureș)
 - 17.1. Gospodărie de **iconari** – 1 Lisa (Țara Oltului)
 - 17.2. Casă de „**meșteroaie**” (vrăjitoare) – 1 (Săpânța – Maramureș)
 - 17.3. Gospodărie **de preot** – 1 (Stănești – Țara Moților)
 - 17.4. „Căsuța” din **gospodărie preotească** – 1 (Fântânele-Mărginimea Sibiului)
 - 17.5. Gospodărie de **învățător** – 1 (Sălișteța Sibiului)
 - 17.6. Gospodărie de **negustor** – 1 (Hănășești - Țara Moților)

TOTAL GOSPODĂRII: 53 + 6 case + 4 ateliere și 1 fântână „cu hecnă”

III. A treia grupă de monumente o formează **monumentele de tehnică populară** (cele dintâi prezentate în anii '60-'70, în Muzeul Tehnicii Populare):

1. **Pavilioane și tipologii tehnice instrumentale**
 - 1.1. **Pavilionul zdrobitorilor și teascurilor** (cu 2 zdrobitori și 21 teascuri)
 - 1.2. **Categoria și tipologia morilor de mână** (expuse în grupa cămărilor)
(8 mori de mână)
 - 1.3. **Pavilionul mijloacelor de transport rulante** (21 de care, căruțe, căroaie)
 - 1.4. **Pavilionul „mașinilor” de vânturat** (8 instalații)
 - 1.5. **Categoriile și tipurile energetice ale batozelor de treierat**
 - 1.5.1. cu acționare **hidraulică** – 1 (Sârbi – Maramureș)
 - 1.5.2. cu acționare **de un motor cu aburi** - 1 (Pâncota – Banat)
 - 1.5.3. cu acționare de un **motor electric** – 1 (Turnu Roșu – Sibiu)
2. **Instalații** (pive, teascuri individualizate)
 - 2.1. **Instalații pomicole** (zdrobitori și teascuri) – 2 (Rășinari și Roșia Montană)
 - 2.2. **Instalații de ulei** (pive și teascuri)

- 2.2.1. Piuă cu scripete și teasc cu pene orizontale – 1 (Arbore - Bucovina)
- 2.2.2. Teascuri de ulei cu pene – 2
(Racovița – Vâlcea, Cristian - Brașov)
- 2.2.3. Piuă cu ciocane și teasc cu șurub acționat orizontal – 1
(Nădăștia - Hunedoara)
- 2.2.4. Piuă circulară „tip trapentum” și teasc cu șurub vertical – 1
(Grid – Hunedoara)
- 2.2.5. Teasc cu roată călcată cu piciorul – 1 (Băiești - Hunedoara)

2.3. **Teascuri viticole independente**

- 2.3.1. Teasc cu șurub central, tip roman - 1 (Cristian – Sibiu)
- 2.3.2. Teasc cu șurub central – 1 (Veseud – Sibiu)
- 2.3.3. Teasc viticol cu șurub excentric și crăcană, de tip medieval-1

(Viscri)

TOTAL - 53 instalații

3. **Instalații de industrii populare**

3.1. **Morile pentru măcinat grânele**

- 3.1.1. Moară „**cu cai**” – 1 (Sânpetru Mare – Lenauheim – Banat)
- 3.1.2. Mori **cu ciutură** - 5 + 1 (complex hidraulic)
(Gorj, Banat, Hunedoara)
- 3.1.3. Mori **cu roți verticale** - 5 și 3 în Complex hidraulic
(Cluj, Hunedoara, Bihor, Mureș, Cluj, Bistrița Năsăud)
- 3.1.4. **Mori plutitoare**: 2 (Olt, Someș)
- 3.1.5. **Moară cu alvan**: 1 (Sălaj)
- 3.1.6. **Mori de vânt**: 6 (5 Tulcea și 1 Constanța)

TOTAL - 24 mori

3.2. **Industrii pentru preparat uleiul**

- 3.2.1. **Pive hidraulice** pentru pisat semințele 1 + 3 în Complex hidraulic
(Ohaba- Hunedoara, Tălmăcel - Mărginimea Sibiului,
Tomești – Hunedoara, Roșcani – Hunedoara)

3.3. **Instalații de distilat alcoolul**: 1 (Gorj) și 1 în complex hidraulic

(Sârbi - Maramureș) („povarnă”, „horincie”)

3.4. **Industrii pentru prelucrat textilele de lână**

- 3.4.1. **vâltori** 1 (Banat) și 8 (anexe la pive și dârste)
- 3.4.2. **Pive hidraulice** - 4 + 7 (în complex hidraulic)
(Hunedoara, Mărginimea Sibiului, Banat, Gorj, Maramureș, Bihor, Dâmbovița)
- 3.4.3. **Dârste hidraulice** 2 + 1 (în complex hidraulic)
(Bran, Vrancea, Dâmbovița)

3.5. **Industrii miniere**

- 3.5.1. Steamp aurifer – 1 (Roșia – Abrud)

3.6. **Industrii forestiere**

- 3.6.1. **Joagăr cu cai** – 1 (Gura Râului - Sibiu)
- 3.6.2. **Joagăr „de apă”** 2 (Gura Râului și Suncuiuș – Bihor) și 2 în
complex hidraulic (Hunedoara, Gorj)
- 3.6.3. **Gater industrial** – (Târnava Sibiu)

3.7. **Industrii metalurgice**

- 3.7.1. **Ciocan hidraulic** - 1 (Rimetea – Alba)

TOTAL - 58 monumente de industrii populare

3.8. **Complexe de industrii hidraulice**

- 3.8.1. **Piuă de haine și de ulei + teasc de ulei** cu șurub excentric – 1
(Tălmăcel – Sibiu)

- 3.8.2. **Piuă de postav cu vâltoare, horincie și batoză** acționată hidraulic - 1 (Sârbi - Maramureș)
- 3.8.3. **Moară „cu 2 pietre” și piuă de ulei cuplată**
- 3.8.4. **„Joagăr” cu cremalieră** (prin curea de transmisie) - 2 (Roșcani - Hunedoara)
- 3.8.5. **Moară și piuă de postav** – 1 (Fânațe – Bihor)
- 3.8.6. **Moară, vâltoare și 2 darace hidraulice** – 1 (Rebrișoara – Bistrița)
- 3.8.7. **Piuă, dârstă și vâltoare** - 1 (Rucăr - Dâmbovița)
- 3.8.8. **Moară cu 2 ciuturi, 2 pive de postav, joagăr, circular și polizor** – 1 (Polovragi - Gorj)

TOTAL - 8 complexe cu 27 instalații

IV. **Cea de a patra grupă** de monumente o constituie **monumentele de cult religios** (bisericile din lemn și troițele):

- 1. **Bisericile** din lemn : 3 (Cluj, Sălaj, Gorj)
- 2. **Troițe** din lemn: 5 (Vrancea, Olt, Mărginimea Sibiului, Munții Apuseni, Vâlcea)
- 3. **Troițe** din piatră: 4 (Dâmbovița, Mărginimea Sibiului, Valea Jiului)
- 4. **Gomile** din piatră: 2 (Munții Parâng)

TOTAL - 3 biserici, 9 troițe și 2 gomile

V. **A cincia grupă de monumente** este cea a **monumentelor cu caracter public-social**.

- 1. **Hanuri** – 2 (Veștem – Sibiu, Tulgheș – Harghita)
- 2. **Cârciumă** cu casa cârciumarului – 1 (Bătrâni – Prahova, Colun)
- 3. **Casă cu prăvălie** – 1 (Băicoi – Prahova)
- 4. **Remize de pompier** – cu motopompe manuale – 2 (Țara Oltului, Fântânele – Mărginimea Sibiului)

TOTAL - 5 monumente

VI. **Monumentele cu caracter ludic** încheie seria monumentelor:

- 1. Pavilion **de joc** – 2 (Botiza – Maramureș, Cacova – Sibiu)
- 2. Pavilion - **loc de popas la izvor** – 1 (Piatra – Maramureș)
- 3. **Popicărie** – 1 (Păltiniș – Sibiu)
- 4. **Scrânciob** 1 (Oituz – Bacău)

Total - 5 monumente

VII. **Podurile plutitoare** (2 pe Olt) încheie acest tablou general al monumentelor din Muzeul în aer liber:

- 1. **Pod plutitor** pe cablu cu casa podarului – 1 (Turnu Roșu)
- 2. **Bac cu „zbat”** – 1 (Topalu, pe Dunăre)
- 3. **Monoxilă** – 1 (Bacău – Siret)

TOTAL - 3 monumente

TOTAL GENERAL: 234 monumente și instalații

B. Impresionant acest tablou taxonomic (și inegalabil în plan european), care cuprinde 234 monumente și instalații, plus 8 complexe de industrii populare, totalizând peste 400 de construcții și instalații, care reflectă, cum nici o altă categorie de mărturii nu o poate demonstra, care este însăși esența civilizației noastre populare tradiționale, în ceea ce privește creația tehnică populară și diversitatea impresionantă a structurii ocupaționale de tip tradițional din țara noastră!

El depășește cu mult ceea ce se estimase, de către autorii primului proiect tematic al muzeului în aer liber sibian, privitor la zestrea istorică și culturală, pe scara progresului tehnic, a poporului român. Ceea ce nu se putea izbândi, la acea vreme, în planul **sintezei** și concluziilor generale, câtă vreme nu se încheiaseră **analiza, repertorierea, clasarea, tipologizarea** și **cuprinderea** într-un **sistem taxonomic general**, prin efortul, stăruința, tenacitatea, vrednicia și capacitatea a sute de etnografi și muzeologi, la nivelul întregii țări, a fost posibil, după 45 de ani, să se demonstreze.

Concluziile care se desprind din studierea atentă a totalității monumentelor transferate, timp de 45 de ani, în cel mai mare muzeu în aer liber din România, și între primele trei muzee de acest gen din Europa, sunt multiple și variate, începând cu nivelul de reprezentare regional-istorică și zonal-etnografică, a celor mai diferite tipuri de **monumente de arhitectură**, tipuri de **monumente tehnice**, **monumente religioase și ludice** sau din celelalte categorii de monumente.

Sistemul patrimonial constituit prin efortul a trei generații de cercetători, muzeografi, arhitecți, ingineri, biologi, conservatori, restauratori, sociologi, pedagogi, muncitori necalificați, supraveghetori etc., oferă mult mai mult decât pare la prima vedere.

Abordarea pentru început a nivelului de reprezentare geografică a monumentelor și instalațiilor care compun colecțiile Muzeului în aer liber, realizăm un coeficient superior de ilustrare a regiunilor montane și colinare (mai conservatoare) raportat cu zonele de câmpie, apoi, o redare mai densă a regiunilor și zonelor etnografice din Transilvania (25), comparativ cu spațiul extra-carpatic (doar 15), pe fond, o bună echilibrare la scară națională.

Adâncind analiza spre **natura proceselor tehnologice** ilustrate de monumentele transferate în muzeu, înregistrăm supraviețuirea tehnicilor agricole arhaice în zonele înalte subcarpatice sau chiar în lăuntru Munților Apuseni (ca și a celor mai arhaice **sisteme procedurale** (târlirea cu staulul mutator și „cramba” pe tălpi de sanie, mutată odată cu staulul) sau **instrumentale** (îmblătirea cu îmblăciul, aratul cu plugul cu corman schimbător, pe răzoare, măcinatul grânelor cu morile de mână - răjnițe, supraviețuirea miraculoasă a morilor cu ciutură, în unele localități muntoase, cu zecile, cum este și cazul Rudăriei, acolo unde s-au conservat structurile obștilor sătești libere, de origine gentitică, ca și supraviețuirea staulului antic-dacic - sub forma unor construcții conice, cu plan circular, în chiar satele din Podișul Luncanilor, din Munții Orăștiei; păstrarea nealterată a gospodăriilor pastorale cu ocol întărit, în cadrul așezărilor risipite din zona Bran - Rucăr, apariția păstoritului transhumant, în satele libere de pe „Pământul Crăiesc” („Fundus Regius”), din sudul Ardealului, ca urmare a difuziunii sistemelor hidraulice (expresie a Revoluției Tehnice Medievale, produsă în Occident în secolele X-XIII; iar în Orientul Europei, în secolele XIV-XV), înzestrarea tocmai a satelor de păstori transhumanți cu noile „**industrii medievale**”, care, în Occident, reprezentau un monopol feudal (princiare, regale, voivodale). La noi, în afară de feudele clericale și laice, și de orașe și târguri, sistemele de industrii medievale răspândindu-se, începând din secolele XVI-XVII, și în satele libere, foarte bogate (tocmai prin practicarea transhumanței).

În sfârșit (deși seria exemplurilor se poate lungi pe multe pagini), patrimoniul muzeului ilustrează coexistența **valorilor antice** (exemplu: linul, teascul „cu pene”, pua cu pilug, teascul roman cu șurub central sau a cele cu șuruburi fixe și piulițe mobile), **cu instalațiile medievale**, de mare productivitate (cum ar fi teascul uriaș cu șurub excentric, cu „crăcană” și grapă cu bolovani, servind drept contragreutate) sau teascurile metalice din secolul al XIX-lea, de producție industrială.

În plan **mulinologic**, vasta tipologie gestionată de Muzeul „ASTRA” (unică în lume) pornește de la rășnițele de tradiție romană și medievală, continuă cu seria

morilor cu ciutură (de la o roată la 6 roți) și cu morile „vitruviene” (cu roți verticale și sistemul de transmisie formate din roți dințate), apoi cu „morile plutitoare” (invenție de secolul VI, conform narațiunii lui Procopiu din Caesarea), cu moara „cu alvan” (invenție locală, din secolul al XX-lea) și se încheie, în sfârșit, cu **morile de vânt**.

Nici în domeniul **arhitecturii populare sau mijloacelor de transport**, lucrurile nu stau altfel: caselor din bârne rotunde, cu vetre deschise, așezate central, în mijlocul locuințelor, ca în neolitic și având, încă, pe vatră, țeștul (cuptorul mobil din neolitic), li se adaugă casele din bârne finisate, cu galerii de stâlpi sculptați și cuptoare zidite masiv, din piatră; apoi, vin casele „francone”, cu acoperișul în 2 ape și pinionul triunghiular, având, în interior sobele de cahle, mobilierul pictat, friza de icoane pe sticlă etc., după modelul occidental importat de coloniști în Transilvania, în secolul al XV-lea, câtă vreme, în sud, avem locuințele înalte, lucrute din bârne rotunde, după modelul culilor balcanice, întreg parterul servind de cramă, întreaga evoluția culminând, în Ardeal, cu casele cu frontonul trapezoidal, reprezentând stilul baroc, de influență austriacă.

În cazul **mijloacelor de transport**, aceeași evoluție este ilustrată, spre pildă, de seria luntrei monoxile, a podului plutitor „pe cablu” și a bacului „cu zbat” etc.

În materie de energii, multiple, exemplul **mașinilor de treierat și de vânturat** este cel mai elocvent, celor **manuale** urmându-le cele acționate **hidraulic**, apoi cele acționate de **motorul cu aburi**, seria încheindu-se cu cele activate de **motorul electric**.

Cel mai mare câștig al acestei monumentale construcții patrimoniale, cu un accent deosebit pe patrimoniul tehnic, este, neîndoind, revelarea edificării îndeosebi în mileniul al doilea, pe lângă mai vechile și unanim recunoscutele civilizații „piscicole”, „cinegetice”, „apicole”, „agricole”, „pastorale”, „miniere”, „forestiere” etc. și a unei **„civilizații tehnice”**, expresia deopotrivă a capacității proprii de creație tehnică, cât și a capacității de asimilare a celor mai noi invenții tehnice din toată Europa.

Recenta recunoaștere, de către UNESCO, a excelenței patrimoniului tehnic tradițional (sau preindustrial) al românilor, prin adoptarea, la cea de a 33-a Conferință Generală, de la Paris, din 2006, a Hotărârii privind instituirea **„Premiului UNESCO pentru patrimoniul tehnic preindustrial”**, în favoarea României, conferă nu numai recunoașterea, ci chiar promovarea, în plan mondial, a celei mai importante calități culturale a unui popor, la scara întregii sale evoluții istorice, aceea a cultivării cu talent nativ, cu inteligență și cu creativitate tehnică remarcabilă, a progresului tehnic, numit, pe bună dreptate, de Vere Gordon Childe „însăși urzeala istoriei”.

Dublarea patrimoniului tehnic, după anul 1980, aproape egal proporțională, cu patrimoniul de arhitectură populară și creșterea, cu deosebită insistență, a **numărului gospodăriilor** (de o impresionantă diversitate a ipostazierii profilului ocupațional sau profesional), revelează cea mai importantă mutație produsă prin transformarea profilului inițial (al Muzeului Tehnicii Populare) în acela, infinit mai complex, al Muzeului Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA”.

Această schimbare, de-a dreptul fundamentală, este de natură **conceptuală și filozofică**, constând din deplasarea accentului de pe **latura tehnică și instrumentală**, pe latura **antropologică și socială, conform căreia, nu atelierul și unealta sau instalația, ci omul și condițiile sale de viață** (de locuire, de muncă, de deplasare, de comportament social, de credință spiritual-religioasă, de manifestare artistică etc.), reprezintă centrul de interes și de greutate al acestui univers muzeal. Perspectiva antropologică este evident, superioară celei etnografiste sau tehniciste, preconizate, inițial.

Aceasta și nimic mai mult a însemnat, transformarea **Muzeului Tehnicii Populare** în **Muzeul Civilizației populare Tradiționale „ASTRA”**⁷.

C. Derivat din această nouă filozofie, începând cu anul 1979, am mai produs o **mutație importantă**, de data aceasta în modul de prezentare a Muzeului în aer liber. Dacă până în anul 1983, singurele exponate erau monumentele (deci valori de patrimoniu material), din acel an, în care am organizat primul **Târg național al Creatorilor Populari din România**, alături de monumente, unelte și obiecte, în casele și gospodăriile muzeului au apărut **oamenii**, adevărații **creatori populari**, făurarii deopotrivă ai uneltelor și instalațiilor („homo faber”), dar și ai tuturor creațiilor materiale și spirituale, păstrătorii (trezorierii) tuturor obiceiurilor, ai creațiilor folclorice, actanți ai spectacolelor artistice tradiționale („homo ludens”), în temeiul noii paradigme muzeale, de tot mai largă circulație, în toată Europa, definită **de conceptul „museum vivum” („muzeul viu”)**. Dezvoltat, după 1990, în temeiul Recomandării UNESCO, din anul 1989, de la Paris, augmentată, după 1999, conform Recomandării UNESCO, de la Veneția, și apoi, conform „Convenției UNESCO, pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial (intangibil)” din 17 oct. 2003, programul **„Tezaure Umane Vii”**⁸, adoptat, în premieră națională și chiar europeană, de Muzeul „ASTRA”, intitulat, după sintagma promovată de japonezi, prin legea din anul 1986, transferată, din momentul preluării conducerii organismului mondial pentru știință, cultură și educație al ONU, în programul oficial al organizației UNESCO, a reprezentat o adevărat revoluție în concepția, organizarea și funcționarea muzeelor etnografice din România. Muzeul „ASTRA” a devenit un exemplu pe plan mondial, fapt recunoscut, ca atare, de UNESCO, la Seul, cu ocazia Adunării Generale, a 25-a, a ICOM, în anul 2004.

Structurat pe șapte nivele, într-o viziune piramidală, având la bază **Asociația Națională a Creatorilor Populari din România** și drept cheie de boltă, **Academia Artelor Tradiționale din România**, integrând și o **„olimpiadă”, un târg anual al meșteșugarilor și două festivaluri naționale** ale valorilor tradiționale și **un festival internațional** al filmului documentar și antropologic, programul citat a transformat muzeul sibian într-un adevărat centru cultural național al cărui obiectiv central îl constituie salvarea tradițiilor, transmiterea lor prin instruire și promovare activă, noilor generații și educarea acestora în spiritul cunoașterii identității etno-cultural-istorice a poporului român, prin prizma valorilor fundamentale de patrimoniu, definitorii pentru apartenența civilizației populare tradiționale din România la fondul cultural comun al Europei și al întregii umanități.

D. Un asemenea traseu și toate aceste transformări în concepția organizării și funcționării Muzeului în aer liber din Dumbrava Sibiului au fost posibile numai datorită unui adevărat **„lanț” al evenimentelor și premierelor** din sfera științei și culturii românești, marcat distinct de personalități și opere care au definit, pe toată durata secolului XX, intrarea definitivă a României în sfera și circuitul ideilor și progreselor europene.

Luând ca reper de bază cifra 45 (corespunzând aniversării anilor parcurși de la fondarea acestei prodigioase instituții muzeale, prețuită, pe bună dreptate, ca cea mai importantă ctitorie muzeală a României din întreaga perioadă postbelică), vom încerca să extindem spațiul aniversar la întreaga perioadă în care știința etnologică și

⁷ Idem, *De la un Muzeu al Tehnicii Populare la Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA”*. În: ***, *Muzeul ASTRA. Istorie și destin: 1905-2000*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2002.

⁸ Idem, *Tezaure Umane Vii: Programul Muzeului „ASTRA” Sibiu pentru protecția patrimoniului cultural imaterial*. În: Miorița: Revistă de etnografie și folclor, 2004, nr. 11. Idem, *Living Human Treasures: The program of ASTRA Museum from Sibiu for protection of the immaterial cultural patrimony*. În: Revista muzeelor, 2004, nr. 4.

etnomuzeologia românească au consacrat, cu adevărat, momentele de cotitură, de deschidere spre noi orizonturi de progres, cu adevărat marcante. Rememorându-le pe cele mai importante, vom face mai ușor înțeles procesul gestării, la parametrii proprii originali, cât și parcursul, permanent reînnoit, al Muzeului „ASTRA”, până astăzi.

D.1. Primul dintre acestea a fost publicarea, în anul 1904, a **Programei Muzeului „Asociațiunii”** de către **Corneliu Diaconovici**⁹.

Împlinim, așadar, în acest an, **104 ani** de la apariția celui dintâi proiect științific de muzeu etnografic, din întreg spațiul românesc, elaborat pe **principiul enciclopedismului cultural** (în același an, sub coordonarea aceluiași intelectual de talie europeană, Corneliu Diaconovici, apărând **Enciclopedia Românească**, în 3 volume, o lucrare fundamentală, de înaltă ținută științifică, de o profundă și elevată documentare academică, la nivel continental, rod al unei activități intense și competente a 400 de oameni de știință români, din Ardeal și din Regatul României).

Conținutul acestei „Programe muzeale”, fără precedent în muzeologia românească, proiecta întreaga cultură și civilizație populară românească într-o perspectivă euristică globală, cele 13 teme ale expoziției prefigurate pentru momentul inaugural al Muzeului „Astreii”, cu ocazia inaugurării sediului „Muzeului Asociațiunii”, la 19 august 1905 (un palat ce rivaliza cu Palatul Brukenthal, construit din dorința corifeilor aștrști de a prezenta și reprezenta identitatea etnocultural-istorică a românilor ardeleni, prin prezentarea tuturor valorilor civilizațiilor, culturii și artei populare românești, la un nivel ilustru, într-o clădire cu adevărat reprezentativă) a servit, peste ani, la elaborarea Proiectului tematic al Muzeului Tehnicii Populare.

Importanța și soliditatea acelei „programe” întocmite, de Corneliu Diaconovici, deplina sa actualitate științifică și culturală, la începutul anilor '60, a fost probată de inspirarea copioasă a Proiectului tematic al Muzeului Tehnicii Populare, elaborat de echipa lui Cornel Irimie, din lucrarea predecesorului său în domeniul muzeografiei sibiene.

Așa se explică viziunea larg cuprinzătoare și tenta sociologică imprimată de Cornel Irimie, încă de la început, muzeului în aer liber din Dumbrava Sibiului.

D.2. Anul 1920, când a apărut teza de doctorat a lui **Simion Mehedinți**, intitulată **„Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele sale”**¹⁰, a marcat, fundamental și iremediabil, gândirea și cercetarea etnografică românească.

Textul (absolut premonitoriu) datorat calității de mare vizionar a profesorului de excepție care a fost Simion Mehedinți, viza obligația etnologiei moderne de a cerceta și repertoria întreg sistemul instrumental creat de poporul român, în întreaga sa existență istorică și de a-l insera, într-o mare alcătuire muzeală, de cuprindere națională, aceasta fiind cel dintâi demers științific și cultural, dacă vrei „să caracterizezi un popor ca variantă a omenirii”. Acesta a devenit Motto-ul Muzeului Tehnicii Populare, încă de la fondarea sa, prin inițiativa luată de conclavul muzeologilor din toată țara, reuniți din inițiativa lui Cornel Irimie, la Sibiu, în anii 1960, '61 și '62. Lui Lucian Roșu, redactorul șef al Revistei Muzeelor, i se atribuie formularea, pentru întâia oară, a profilului și titlaturii noului muzeu dorit la Sibiu, acela de a fi **„muzeul tehnicii populare”**, consensual cu o teză de bază a filozofiei marxiste ce conferea progresului tehnic, **calitatea de a fi „însuși motorul istoriei”**.

Risc afirmația că dacă nu ar fi apărut, acum 88 de ani, acea lucrare a lui Simion Mehedinți, nu știu dacă s-ar mai fi pus bazele celui mai mare muzeu din România

⁹ Diaconovici, Corneliu, *Raport special în chestiunea înființării Muzeului istoric și etnografic*. În: *Analele Asociațiunii...*, 1904, nr. IV.

¹⁰ Mehedinți, Simion, *Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele sale*. București, 1920.

(ca spațiu expozițional), mai cuprinzător (ca număr al valorilor de patrimoniu tezaurizat aici), mai reprezentativ, la scară națională (prin proveniența monumentelor, practic din toată țara), mai viu și dinamic (prin mulțimea și varietatea programelor culturale științifice, organizate, anual, aici), mai atractiv – turistic (prin natura serviciilor turistice, de informare și de agrement puse la dispoziția tuturor turiștilor), mai îndrăgit de publicul, de toate vârstele (datorită deschiderii sale, prin programe speciale pentru toate categoriile de vârstă, de la sugari - pe 1 iulie se organizează, în muzeu, „Ziua Sugarilor” - și până la vârstele octo- și nona genare), în sfârșit, mai frumos (datorită peisajului său miraculos, cu poieni și pădure, cu râul Trinkbach și lacul de 6 ha, cu diversitatea plantelor și arborilor, cu ritmarea pădurii și poienilor, cu policronia tuturor speciilor de flori care ornează diferit peisajul muzeului cu un asemenea profil tematic unic în România).

D.3. În anul 1924, **George Vâlsan**, o altă personalitate proeminentă a antropogeografiei postbelice (după primul război mondial), care reprezintă elita avangardistă a universitarilor clujeni (din care mai făceau parte și alți geografi cu realizări importante în domeniul etnografiei, Romulus Vuia, Laurențiu Someșan ș.a.) a ținut o memorabilă conferință, publicată doi ani mai târziu, sub formă de broșură, cu titlul „**O nouă știință: Etnografia**” (întâia publicație definitorie pentru știința etnografică), în care a definit, la fel de vizionar, ca și confratele și congenerul său de peste munți, Simion Mehedinți, **Etnografiai (pentru epoca sa)**, **Etnologia** (pentru vremurile noastre) ca fiind „**însăși istoria culturii, «Kulturgeschichte», înțeleasă evolutiv**”¹¹.

Lucrarea prometeică a savantului român de acum 84 de ani, lansă **perspectiva diacronică și viziunea etiologică privind cauzalitatea apariției** fenomenelor și proceselor cultural-tradiționale, cercetarea patrimoniului tehnic și arhitectural prin prizma progresului tehnic și cultural universal, la scară macroistorică. Toate acestea m-au marcat profund, ca cercetător științific și ca muzeolog, după 1970, începând procesul laborios și dificil, chiar din punct de vedere politic, pentru acea perioadă, al schimbării concepției și apoi, a profilului tematic al muzeului etnologic sibian, asumându-mi cu riscurile de rigoare, modificarea în sensul amplificării proiectului mentorului meu.

Proiectarea Muzeului Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA”, ca un **muzeu de istorie a civilizației populare**, sunt absolut sigur – și o afirm cu toată recunoștința – că nu ar fi fost posibile fără această uvertură senzațională, care ar fi putut să revoluționeze cercetarea etimologică românească, încă din acei ani interbelici, dacă ar fi fost pe deplin înțeleasă și urmată, această viziune și definiție ultramodernă, întrutotul valabilă până astăzi, a Etnologiei.

Așadar, nu putem ocoli, în anul de grație 2008, an aniversar, petrecerea a **84 ani** de la lansarea acestei „teze” neîndeajuns înțeleasă și neprețuită, la valoarea sa, în momentul apariției.

D.4. Tot acum, aniversăm **78 ani**, la Sibiu, de când **Romulus Vuia**, aflat în refugiu la Sibiu (după cedarea nordului Ardealului, în urma „Diktatului de la Viena”, 1940) își prezenta autorităților locale și Ministerului Informațiilor și Artelor, proiectul înființării, chiar aici, în Dumbrava Sibiului (pe terenul ales de Cornel Irimie, în 1961, în același scop), a unui muzeu etnografic în aer liber, probabil în genul celui început, în anul 1929, în Pădurea Hoia, de la Cluj.

Tocmai pentru meritul incontestabil de a fi lansat primul muzeu în aer liber din România și de a fi propus organizarea și la Sibiu a unui asemenea muzeu, se cuvine să comemorăm, în acest context, evenimentul, căci „ex nihilo nihil”. Dacă nu ar fi fost

¹¹ Vâlsan, George, *O știință nouă: etnografia*, București, 1926.

făcut, atunci, începutul, nu ar fi existat, cred, nici Muzeul Satului din București (1936) și nicio rețea națională a muzeelor de acest gen, în România, rețea în care Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA” reprezintă, cum afirma entuziasmat, șeful Comisiei Europene în România, dl. Johathan Scheele, după vizita efectuată în anul 2005, în Dumbrava Sibiului, „acesta este mărgăritarul coroanei muzeelor din România”.

Această recuperare, în memoriam, a celor mai importante evenimente care au contribuit, direct sau indirect, la apariția, la definirea concepției, a profilului tematic și a modului de organizare a Muzeului Tehnicii Populare, se încheie cu actul fondator, semnat de Cornel Irimie, și aprobat, în anul 1962 (deci acum **46 de ani**), de către Academia Română.

D.5. Începerea, în anul 1963, a edificării muzeului, care avea să se detașeze net de toate celelalte muzee din România, prin profunda concepție științifică, atât cea inițială, girată de **Cornel Irimie**, cât și aceea elaborată de subsemnatul, după două decenii de la preluarea conducerii instituției (la 1 august 1970, am fost promovat șef de secție, cu dispensă de patru ani vechime, semnată de vicepreședintele CSCA, Ion Moraru, la insistențele – pentru care îi rămân, mereu recunoscător - celui care își dorea foarte mult ca eu să-i urmez la conducerea propriei sale ctitorii, Cornel Irimie), ne-a permis, astăzi, mai mult, ne-a obligat, profesional și moral, să aniversăm 45 de ani de existență centenară.

În preajma semicentenarului (2013), activând în interiorul unei structuri muzeale istorice – Muzeul „Astreii”, al cărui centenar l-am aniversat acum trei ani (1905-2005), ocazie cu care Președintele României a acordat, în premieră națională, unui muzeu național, cea mai înaltă distincție a României, în plan cultural „Meritul cultural în rang de Mare Ofițer”, (subsemnatul fiind onorat cu aceeași distincție în rang de „Comandor”), putem scruta trecutul spre a distinge în „țesătura sa atât de deasă”, a evenimentelor și prefacerilor care au avut loc, fiecare cu semnificațiile sale, dar și a factorilor condiționali și contributivi.

E. Să încercăm, în continuare, o analiză **a agendei personale din cei 44 de ani** (trăiți fără nici o întrerupere în această instituție), pentru a detașa etapele, proiectele, inițiativele „revoluționare” și, de ce nu, meritele pentru care, în anul 1993, Comisia EMYA a Consiliului Europei mi-a acordat, la Guimaraes, în Portugalia cea mai înaltă distincție muzeal-europeană „**Distincția personală EMYA**” (aceasta fiind ultima decernare, până astăzi).

Problemele cu care m-am confruntat, încă de la începutul carierei mele de etnomuzeolog (în 11 dec. 1965 m-am angajat direct de pe băncile universității, după satisfacerea ultimului stagiu militar), au fost multiple, s-au succedat în cascadă și au avut un caracter radical, probabil datorită spiritului meu nonconformist, de a nu accepta „lucrurile așa cum au fost ele până la mine”, dar, în mod sigur, datorită respectului suprem pentru înaintași și dorinței de a-i răsplăti, ducând lucrurile începute de ei mai departe în spiritul epocii revolute în care trăim.

E.1. Întâia dintre marile probleme cu care s-a confruntat, teoretic și practic, muzeologia românească, în epoca modernă, aceasta a fost marea provocare a relației antinomice „**Expozitiv-Explicativ**”. Atitudinea generală (și convențională) în muzeografia etnologică românească, era, la începutul carierei mele, aceea de a se înfățișa artefactele muzeale (colecționar sau expozitiv), în spiritul retoricii generale („aparțin patrimoniului tradițional”), al catalogărilor eronate („toate sunt invenții ale spiritului genial al țăranului român”), al protocronismului, în floare, în anii 60-70 ai secolului XX („dacă nu de la daci, atunci sigur de la romani, le-am moștenit pe toate”), orice abordare rațională, într-o perspectivă diacronică și într-o manieră interdisciplinară fiind ignorată și orice viziune modern-europeană, vizând o elementară analiză

comparativă cu valorile similare europene, deopotrivă din spațiul balcanic și oriental sau din spațiul occidental, fiind compromisă din start, din punct de vedere ideologic.

Într-o asemenea atmosferă, am publicat în „Revista Muzeelor” nr. 5/1968, primul meu articol științific, intitulat „**Cu privire la domeniu, izvoare și metode de cercetare în etnologie**”¹². Pentru întâia oară după lansarea de către George Vâlsan a tezei sale despre echivalarea Etnografiei („o nouă știință în România” ca „însăși istoria culturii înțeleasă evolutiv”), a fost lansată provocarea abandonării perspectivei „epidermice” asupra faptelor de civilizație populară (metaforă echivalentă cu limitarea cercetărilor la sincronism) și abordării întregii fenomenologii a culturii populare dintr-o perspectivă majoră istorică, în succesiunea epocilor istorice, pentru a afla, așa cum de altfel ne sfătuisă și Franz Boas nu numai „cum sunt lucrurile”, ci și „cum au devenit, ceea ce sunt”¹³.

Lipsa generală de reacții pozitive, în schimb prezența reacțiilor de răspuns, „contondent” sau ironic, din partea unora dintre oamenii de știință (istorici, de regulă) consacrați (spirite dominatoare, inclusiv prin funcțiile superioare deținute în cele mai prestigioase și puternice instituții ale statului comunist), la apariția articolului meu, m-au convins „să schimb strategia”, în sensul de a lăsa considerațiile teoretice pentru mai târziu și de a începe cercetările, mai ales cele cu caracter sinoptic, de la nivelul strict obiectual, prin reconstituirea tabloului taxonomic general al tuturor sistemelor tehnice (instalații) care definesc civilizația tehnică populară tradițională din România, am făcut, mai întâi, distincția noțională și semantică dintre „unealtă” și „instalație”¹⁴, alegându-mi ca obiect al cercetărilor mele intense, doar **instalațiile**.

E.2. Publicarea studiului meu „Evoluție și tipologie în sistematica tradițională din România”¹⁵, în anul 1974, în periodicul „Cibinium” (fondat de Cornel Irimie, în anul 1966) a anunțat începutul unei etape noi în știința etnologică românească, aceea a amplelor studii tipologizante, care impresionează prin completitudinea procesualităților, procedurilor și sistemelor tehnice, la nivelul categoriilor mecanice și energetice, care ilustrează admirabil ideea evoluției și progresului tehnic, timp de secole și chiar milenii, la nivelul civilizației populare tradiționale pe plan european, în general și în țara noastră, în special.

Uimitorul tablou taxonomic al celor 42 de categorii de instalații, destinate obținerii și transportării, prelucrării și conservării celor mai diferite materii prime, cu cele mai felurite scopuri, cuprinzând cca 400 de tipuri, subtipuri și variante tipologice de sisteme tehnice, fără a cunoaște și alte situații comparative pe plan european, a impus, definitiv și irevocabil, în cultura și literatura noastră etnologică, nu doar numai ideea existenței unui sistem instrumental de o bogăție și varietate incredibilă, ci mai ales teza existenței unei **civilizații tehnice populare tradiționale** (concept analizat și clarificat științific în lucrarea „**Civilizația tehnică populară. Concept, structură, caracteristici: prezentarea sa în cadrul Muzeului Tehnicii Populare**”, 1974)¹⁶ de o valoare excepțională.

¹² Bucur, Corneliu, *Cu privire la domeniu, izvoare și metoda de cercetare în etnografie*. În: Revista Muzeelor, V, 1968, nr. 5.

¹³ Boas, Fr., *Methods of Ethnologic American Anthropologie*, SN.22, 1920, după Cl. Lévy- Strauss, *Antropologie culturală*, București, Editura Politică, 1978.

¹⁴ Bucur, Corneliu, *Conceptele de unealtă și instalație în civilizația populară*. În: Studii și comunicări de istorie a civilizației populare din România, vol. 2. Sibiu, 1981.

¹⁵ Idem, *Evoluție și tipologie în sistematica instalațiilor tradiționale din România*. În: Cibinium 1974–1978. Sibiu, 1979.

¹⁶ Idem, *Civilizația tehnică populară. Concept, structură, caracteristici: Prezentarea sa în cadrul Muzeului Tehnicii Populare*. În: Cibinium 1974–1978. Sibiu, 1979.

Au urmat alte două contribuții originale privind clarificările conceptelor și metodologiei de cercetare a domeniului: „**Monumentele de tehnică populară – categorie distinctă a patrimoniului cultural tradițional**”¹⁷, publicat în anul 1983, urmat de „**Metodologia cercetării creației tehnice preindustriale în Istoria României**”¹⁸, apărut în anul 1987. Aceasta credem a fi cea mai importantă cucerire științifică derivată din acumulările substanțiale, științifice și patrimoniale, ale instituției noastre.

E.3. La finele deceniului 8 al secolului trecut, am considerat terenul suficient de „afânat” pentru marea tentativă a promovării, la nivelul întregii cercetări de istoria civilizației populare tradiționale din România, a **metodologiei interdisciplinare**, singura care permite constituirea unui front larg, unitar, al specialiștilor din varii ramuri ale științelor istorice și etnologice (de la arheologi la istorici, de la neoliticieni la medievaliști, de la etnografi la istoricii tehnicii, de la lingviști la etimologiști, de la sociologi la antropologi ș.a.m.d.), chemați să colaboreze, cât mai strâns, să se completeze cât mai temeinic, în beneficiul recuperării unor mari restanțe, din perspectiva reevaluării civilizației tradiționale a românilor, pe coordonatele evoluției civilizației europene, cel puțin la nivelul ultimului mileniu, cel în care majoritatea popoarelor Europei, constituite ca etnii distincte și ca structuri etnoculturale cu particularități deosebitoare, specifice, și-au dedus propriile contribuții la evoluția civilizației europene.

În virtutea acestei evaluări, am organizat (cu dificultăți considerabile, depășite prin tenacitate și un crez nemărginit în valabilitatea cauzei), în perioada 29-30 martie 1979, la Sibiu, prima ediție a **Colocviului interdisciplinar de istorie a civilizației populare din România**, cu tema „**Vechime, continuitate și diversitate în istoria tehnicii populare din România**”¹⁹. Cele două volume, apărute după 2 ani, cuprinzând comunicările științifice prezentate la acel colocviu la care au participat 120 specialiști, veniți din majoritatea centrelor academice, universitare și muzeale din România (apărute în editura proprie, în anul 1981, sub titlul „**Studii și Comunicări de Istorie a Civilizației Populare din România**”), a constituit, fără doar și poate, un nou început de drum, o promisiune fermă de orientare a cercetărilor științifice pe tema enunțată, în lumina metodologiei lansată la Paris, în anul 1971²⁰, ca o nouă paradigmă științifică, de cel mai mare succes pe plan continental.

Cele două comunicări semnate de mine, în primul volum, intitulate „**Etnografie și Etnologie. Arheologie și Istorie. Interferențe în cercetarea istoriei civilizației populare românești**”²¹ și „**Izvoarele etnografice și integrarea lor în cercetarea interdisciplinară a istoriei civilizației populare românești**”²², au marcat orientarea modernă decisivă a Muzeului „ASTRA”, în planul cercetării științifice, în avangarda mișcării științifice din România.

Dar, odată clarificate principiile și normele cercetării de tip interdisciplinar, se impunea, necondiționat, să facem, noi înșine, proba verității proprii orientări și noi

¹⁷ Idem, *Monumentele de tehnică...*

¹⁸ Idem, *Metodologia cercetării creației tehnice preindustriale în istoria României*. În: Revista muzeelor, 1987, nr. 4.

¹⁹ Idem, *Colocviul „Unitate și continuitate în istoria civilizației populare românești”*. În: Revista muzeelor și monumentelor: Muzee, 1979, nr. 6.

²⁰ Leroi-Gourhan, A., *Evolution et techniques. L'homme et la matiere. Sciences d'aujourd'hui*. Paris, 1971; Idem, *Evolution et technique, Milieu et techniques*. Paris, 1973.

²¹ Bucur, Corneliu, *Etnografie și Etnologie. Arheologie și Istorie. Interferențe în cercetarea istoriei civilizației populare românești*. În: *Studii și comunicări de istorie a civilizației populare din România*, vol.1, Sibiu, 1981.

²² Idem, *Izvoarele etnografice și integrarea lor în cercetarea interdisciplinară a istoriei civilizației populare românești*. În: *Studii și comunicări de istorie a civilizației populare din România*, vol. 1, Sibiu, 1981.

metodologii. În acest scop, am ales, din cele cca 400 de sisteme tehnice inventariate, o singură instalație, pe care am considerat-o adevăratul „momentum princeps” al civilizației tehnice populare tradiționale din România, singura care, datorită caracterului litic (deci de maximă rezistență în timp, în toate condițiile de mediu, mai ales – la scara mileniilor - în condițiile conservării subterane, în siturile arheologice succesive, din neolitic până în evul mediu) asigură o cercetare multimilenară, fără nici o discontinuitate, timp de peste șapte milenii: **MOARA**²³.

Instrument de bază, indispensabil tuturor popoarelor sedentare din lume (celții chiar se înmormântau cu morile de mână pentru a-și asigura hrana în cea de a doua „viață” a lor), moara asigură, la nivelul parametrilor constructivi și funcționali, la nivelul variilor surse energetice asimilate, la nivelul sistemelor de transmisie utilizate de-a lungul timpului, dovezile concludente ale unui progres tehnic, lent dar incontestabil, începând chiar din neolitic când înregistram întâia specializare în „morărit” a comunităților aborigene din țara Dobrogei²⁴, până la antichitatea romană, care, pe lângă progresele tehnice importante înregistrate, a introdus termenul „machina” – mașină, de unde și verbul „machinare” (a măcina), pentru operațiunea de zdrobit grânelor, începând cu trecerea de la mișcarea lineară (în neolitic), la cea circulară (în Latene-ul dacic)²⁵ și continuând, apoi, în evul mediu, când moara (mollendona, ae) devine termenul generic pentru „marea revoluție tehnică” produsă prin mecanizarea proceselor tehnologice, urmare a utilizării generalizate a energiilor naturale, a apei și vântului.

În baza acestor cercetări asidue, am reușit, într-o adevărată premieră națională, apariția succesivă a studiilor despre vechimea și continuitatea **morii de mână** („**Moara de mână în istoria civilizației tehnice a poporului român**” (în *Cibinium* 1984)²⁶, despre **aparitia morii de apă**, în spațiul țării noastre („**Moara de apă în Dacia romană, în lumea săpăturilor arheologice**” (Cibinium 1978)²⁷ și a **morii cu tracțiune cabalină** („**Moara cu cai**”) – în „**Procese, procedee și instalații cu tracțiune animală de obținere și prelucrare a cerealelor de pe teritoriul României**” (în „Studii și comunicări de istoria civilizației populare din România”, vol. II)²⁸, pentru ca, în final, să definesc specificul etnocultural al celor trei etnii istorice din ultimele două milenii și jumătate, în articolul „**Daci, Romani, Român**”. **Coordonate fundamentale ale istoriei civilizației și modului lor de viață. Sistemele instrumental și energetic**” (Sibiu, 1980)²⁹, precum și condițiile adoptării „Revoluției tehnice medievale”, prin difuzarea, în secolele XIV și XV, a tuturor „industriilor medievale”, avându-și originea în Occidentul Europei, în Imperiul Carolingian, în secolele IX și X („**Premise la o istorie a**

²³ Idem, *Considerații istorice și etnografice privind apariția instalațiilor hidraulice pe teritoriul României*. În: Biharea: Culegere de studii și materiale de etnografie și artă, 1977, IV.

²⁴ Irimie, Cornel, *Anchetă statistică în legătură cu rețeaua de instalații tehnice populare acționate de apă pe teritoriul României. Vechimea, tipologia, răspândirea și frecvența lor*. În: *Cibinium* 1967-1968, Sibiu, 1969; Idem, *Cercetări etnografice privind istoria tehnicii populare la români*. În: *Cibinium* 1967-1968; Sibiu, 1969.

²⁵ Harțușche, Nicolae, *O moară neolitică descoperită la Medgidia*. În: *Studii și comunicări de istorie a civilizației populare din România*, vol. 2. Sibiu, 1981.

²⁶ Bucur, Corneliu, *Moara de mână în istoria civilizației tehnice a poporului român*. În: *Cibinium* 1979-1983, Sibiu, 1984.

²⁷ Idem, *Moara de apă în Dacia romană, în lumina descoperirilor arheologice*. În: *Cibinium* 1974-1978. Sibiu, 1979.

²⁸ Bucur, Corneliu, *Procese, procedee și instalații cu tracțiune animală de obținere și prelucrare a cerealelor de pe teritoriul României*. În: *Studii și comunicări de istoria civilizației populare în România*, vol.2. Sibiu, 1981.

²⁹ Idem, *Daci. Romani. Români. Coordonate fundamentale ale istoriei civilizației și modului lor de viață. Sistemele instrumental și energetic*. În: *Studii și comunicări de etnologie*, Sibiu, 1980, tomul II.

civilizației medievale românești cu privire la apariția industriilor feudale pe teritoriul României", Sibiu, 1978³⁰).

Monumentala sinteză, redactată în două volume (total 580 p.), apărută în Editura „ASTRA MUSEUM”, în anul 2004, sub forma unui „**Tratat privind istoria civilizației populare românești**”³¹, face dovada transformării muzeului etnografic inițial (fie el și național), într-una din cele mai reductabile instituții de cercetare științifică, de tip academic, din România.

Îndeplineam, după 38 ani de la preluarea conducerii Muzeului în aer liber din Dumbrava Sibiului, cel dintâi deziderat (cercetarea științifică) din triada formulată de Grigore Antipa, în anul 1923, în celebra sa lucrare „**Organizarea muzeelor în România**”, „**Scopul unui muzeu nu sunt colecțiile sale, oricari ar fi acestea, Adevăratul scop al muzeelor sunt știința, cultura și educația**”³².

Eforturile noastre științifice, dincolo de prețuirea afirmată de cei mai mari istorici și etnologi, sociologi sau antropologi, cu care am fost contemporan în ultimele decenii ale secolului al XX-lea (acad. David Prodan, acad. Ștefan Bălan, acad. Răzvan Theodorescu, prof. Traian Herseni, prof. H.H. Stahl și Paul H. Stahl, etnologii Paul Petrescu, Cornel Irimie, Augustin Buzura, prof. Pompiliu Teodor, Karol Koos, Nicolae Dunăre, Cornel Irimie, acad. I.I. Rusu, prof. Nae Constantinescu, prof. Gheorghită Geană ș.a.) rămâne acela de a fi integrat istoria civilizației românilor în civilizația europeană și de a fi conferit Muzeului „ASTRA”, profilul și statutul unui „muzeu de istorie a civilizației populare tradiționale”.

Ajunși aici putem spune că am atins dezideratul de a depăși faza inițială, cea „expozitivă” (spre exemplu, cum arată și cum funcționează o moară) și am trecut la **faza „explicativă”** (ce reprezintă moara în istoria civilizației popoarelor Europei și cum a evoluat ea de-a lungul unei istorii multimilinare). Totodată, am reabilitat valoarea și importanța funcției de cercetare științifică în muzeu, revelând rolul său primordial, pentru a afla „cum au ajuns lucrurile ceea ce sunt” ele astăzi³³.

Faptul că UNESCO a aprobat instituirea, la cererea României (prin Delegația Permanentă a României la UNESCO), a „Premiului UNESCO pentru patrimoniul tehnic preindustrial”, care, așa cum o declară public, directorul Diviziei pentru cercetare științifică și dezvoltare durabilă, a UNESCO, prof. Mustafa el Tayeb³⁴, conferă Muzeului „ASTRA” o reputație științifică și culturală de nivel mondial și reprezintă pentru noi încununarea „celestă” (de „frontispiciu cultural universal”) a eforturilor noastre de modernizare a celui mai important muzeu al României, la un nivel deplin competitiv pe plan european (vezi Distincția personală EMYA acordată subsemnatului, în anul 1993). Elogiile exprimate recent de membrii juriului Comisiei EMYA, în cadrul competiției pentru dobândirea premiului suprem european, din acest an (premierea urmând a se face, în luna mai 2009, în Turcia, la Bursa) ne-au produs o mare satisfacție și ne-au confirmat faptul că „suntem pe drumul cel bun”.

³⁰ Idem, *Premise la o istorie a civilizației medievale românești. Cu privire la apariția industriilor feudale pe teritoriul României*. În: Studii și comunicări de etnologie, Sibiu, 1, 1978.

³¹ Idem, *Tratat privind istoria civilizației populare românești (cu privire specială asupra civilizației tehnice populare)*. 2 vol., Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2004.

³² Antipa, Grigore, *Organizarea muzeelor în România*. În: Academia Română. Memoriile Secțiunii Științifice, Seria a III-a, tom I. București, 1923.

³³ Bucur, Corneliu, *Coordonatele muzeului modern: Știința-cultura-educația (despre limitele și nelimitatele muzeului, ca oglindă de reflectare a istoriei culturale și a vieții)*. În: Studii și comunicări de etnologie, Sibiu, XVI, 2002.

³⁴ Idem, *Premiul UNESCO pentru patrimoniul tehnic „Dumbrava Sibiului”*. În: Revista Muzeelor, 2005, nr.3.

F. Un ultim capitol, demn de a fi analizat (explicitat) în contextul unei retrospective ocazionate de aniversarea a 45 de ani de la fondarea Muzeului Tehnicii Populare, îl constituie însăși **construcția (edificarea) unei instituții piramidale**, de complexitate, de mărimea, de structura, de profilul multicultural al colecțiilor sale, de funcționalitatea polivalentă, de impactul instructiv-educational, ale **Complexul Național Muzeal „ASTRA”**³⁵.

Ideea unui „complex muzeal” ne-a fost sugerată de momentul desprinderii Muzeului în aer liber, de instituția matrice care l-a gestat la începutul anilor '60, Muzeul Brukenthal. În iarna anului 1990 (ca rezultat al evenimentelor insurecționale, antidictatoriale, începute în 21 decembrie 1989), argumentând diversitatea colecțiilor etnografice formate la Sibiu în peste 150 de ani, am formulat, în premieră, ideea unui posibil complex muzeal național.

Desprinderea colecțiilor cu profil etnografic, din cadrul Muzeului Brukenthal a avut, încă de la început, atașat proiectul valorificării expoziționale, în edificii distincte, a fiecărei colecții etnice, în parte: cea a patrimoniului **extraeuropean**, în Casa Hermes, din Piața Mică nr. 11, în anul 1990, sub denumirea de **Muzeul de etnografie extraeuropeană „Franz Binder”**³⁶, cea a colecțiilor de **etnografie românească** (care au stat la baza constituirii **Muzeului Civilizației Transilvane „ASTRA”**), așteptându-și revenirea în Palatul „Astei” (în condițiile în care Biblioteca Județeană „ASTRA” - instalată abuziv, de regimul comunist, în toate spațiile deținute, până în 1950, de chiar „Muzeul Asociațiunii” - a primit recent un sediu monumental, ultramodern, putând să renunțe la spațiul ocupat abuziv, timp de 58 de ani) cea a **colecțiilor de etnografie săsească** în cadrul Muzeului „Emil Sigerus”, în Casa Albastră, și o expoziție valoroasă (de istorie a meșteșugului medieval al cahlelor, în subsolul imobilului din Piața Mică nr. 12. Împlinirea acestor proiecte în numai 19 ani au avut ca rezultat direct, formarea celui mai amplu și divers, ca structură patrimonială, complex național muzeal din România. Un singur proiect nu a putut fi îndeplinit, motiv pentru care, în condițiile în care Consiliul Județean nu a aprobat revenirea Muzeului „ASTRA” (care reclamă acel sediu pe temeinice criterii juridice și morale), am acționat în judecată forul tutelar și așteptăm sentința instanței juridice.

„Infrastructura” creată, încă din primul moment (în promovarea anului 1990), prin cele patru „Departamente paramuzeale”: **„Centrul de Informare și Documentare în Etnologie „Cornel Irimie”, Laboratorul Zonal de Conservare și Restaurare „ASTRA”, Studioul „ASTRA Film” și Departamentul complex de Marketing, PR, Pedagogie muzeală, Turism și Relații internaționale** (toate aceste subunități evoluând, de peste 15 ani, la parametri de performanță europeană), asigură cele mai bune condiții de funcționare și performare a fiecărei unități muzeale, cvasi independentă.

În sfârșit, cele **patru servicii** (Financiar-Contabil, Economico-Administrativ, Personal-Juridic și „Tehnic, RK și de Investiții”) completează structura Complexului Național Muzeal „ASTRA”, apreciat, unanim, de specialiștii din țară și din străinătate, ca fiind unul dintre primele trei muzee naționale ale României, legitimat să candideze pentru a dobândi investitura de „cel mai bun muzeu european”, în anul 2008.

Privind, în urmă, acum, după 44 de ani, în care am servit cu credință și cu devoțiune, la limita unei investiții de energie fizică și intelectuală maximă, această

³⁵ Idem, *De la un Muzeu al Tehnicii Populare la Muzeul Civilizației populare Tradiționale „ASTRA” (1962–2000)*. În: *****, Muzeul „ASTRA”. Istorie și destin: 1905-2000**. Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2002.

³⁶ Bozan, Maria, *Muzeul de Etnografie Universală „Franz Binder” din Sibiu*. În: *Revista muzeelor*, 1993, nr. 3.

instituție (care mi-a adus, atât mie cât și colegilor mei, enorme satisfacții), pot aprecia, cu toată obiectivitatea, dar și cu mândrie, faptul că am reușit. Am reușit să edificăm, la Sibiu, în acești ani (aproape de un semicentener), un muzeu care constituie, în cel mai înalt grad, adevărata emblemă a identității noastre etnoculturale.

Expoziția aniversară, la 45 de ani³⁷ de la întemeiere, dedicată și ilustrată patrimoniului tehnic tradițional, de excepțională valoare, constituie o demonstrație irefutabilă a crezului împlinit, al predecesorilor și al nostru înșine.

Aprecierile mai mult decât elogiase ale unor specialiști de renume europeană sau mondială, ale unor personalități politice de talie universală, din care vom reproduce doar câteva dintre cele mai recente, confirmă, în mod strălucit, propriile noastre aprecieri.

„Mi s-a oferit marele privilegiu de a putea avea o imagine adevărată, într-un muzeu care a susținut și continuă să susțină o activitate atât de importantă și esențială. Mi se pare că ceea ce-l face să se distingă de muzeele în aer liber din alte țări este situația specială a României, în acest ultim secol. Evenimentele au concurat la realizarea activității de conservare a tradițiilor și a spiritului esențial al comunității de aici. Tradiții și spirit atât de valoroase care oferă muzeului șansa de a deveni custode al esenței naționale! Acesta este un obiectiv mult mai amplu și generos decât al multor altor muzee. Admir foarte mult curajul și ambiția cu care se abordează un astfel de obiectiv! Vă doresc mult noroc în următorul secol...”

John Leeds, National Heritage-Londra, Anglia

„Suntem foarte impresionați de această expresie magnifică a identității naționale și vom duce cu noi o inspirație pentru propriul nostru Skansen”.

Kjell Espmark,

Membri al Academiei Regale Suedeze și al Comitetului Nobel pentru Literatură.

„Astăzi am avut experiența să mă întorc în marele Muzeu Național ‘ASTRA’ în compania a patru artiști - toți membri Academiei Regale din Scoția. Numele lor sunt: Doug Cocker, Bill Scott, Arthur Watson și Michael Visocchi. Toți împărtășesc convingerea mea că acest uimitor muzeu în aer liber este într-adevăr o operă de artă imensă, este o ‘gesamtkunstwerk’, o manifestare neprețuită a moștenirii culturale Christo-Iudaică a Europei concentrându-se doar pe România”.

Prof. Richard Demarco, CRE Demarco European Art Foundation.

„Am vizitat multe muzee în aer liber din Europa, dar acest muzeu este cel mai impresionant dintre toate. Este nu numai un muzeu, dar și o expoziție vie a vieții poporului român. La mulți și prosperi ani! Vă mulțumesc foarte mult pentru fascinanta sculptură a spiritului românesc”.

Terry Davis, Secretar General al Consiliului European.

³⁷ Bucur, Corneliu, *Patrimoniul tehnic preindustrial. Un brand internațional al României promovat de Muzeul „ASTRA”: 45 de ani de la fondarea Muzeului în aer liber: excurs expozițional*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2008.

„Îi sunt recunoscător prietenului meu Alexandru Mironov, care mi-a înlesnit vizita în acest muzeu excepțional. UNESCO a încercat din totdeauna să demonstreze că știința și tehnologia sunt parte a patrimoniului nostru comun. Acest loc este dovada vie a acestui concept. Suntem mândri să fim asociați cu această instituție. Anul viitor Sibiul va deveni Capitală Culturală a Europei. Cred că acest muzeu va fi unul din elementele principale în definirea contribuției acestui oraș la dezvoltarea patrimoniului tehnic și imaterial din această parte a Europei”.

**Mustafa El Tayeb,
Director al Diviziei pentru Politici Științifice și Dezvoltare Durabilă,
UNESCO, Paris.**

„Am avut prilejul să vizitez acest muzeu în anul 1975, când încă trăia fondatorul muzeului Cornel Irimie, iar Corneliu Bucur era tânăr colaborator. După revoluția din 1989, am revenit în muzeu de mai mult de 10 ori, singur sau împreună cu elevii mei. Ultima dată am trăit surpriza noutăților în materie de cercetare și construcții, toate cu rezultate excepționale. A fost totuși nevoie de circumstanța reprezentată de Sibiu Capitala Culturală Europeană pentru a ajunge la acest nivel valoric foarte ridicat. Așadar, îndrăznesc să afirm că acest muzeu este fără îndoială cel mai important, cel mai cuprinzător și cel mai valoros din punct de vedere științific și didactic din întreaga Europă”.

**Roberto Togni,
Profesor de muzeologie la Universitatea din Trento, Italia.**

„Mă bucur foarte mult că am putut vedea Muzeul 'ASTRA'. Azi a fost prima ocazie și aș vrea să revin. Am impresia că noi japonezii trebuie să copiem încercarea grandioasă a sibienilor de a avea și îngriji acest parc. Sau aș aduce casele țărănești din Japonia. Vă mulțumesc foarte mult că mi-ați dat ideea frumoasă. Și mulțumesc foarte mult și sincer din inimă d-lui director Bucur, care ne-a condus prin parc cu trăsura și ne-a explicat multe lucruri, mai ales tradiția”.

Kanji Tsushima, Ambasadorul Japoniei.

„Vizitarea și trăirea unui muzeu atât de viu într-un astfel de peisaj natural, face într-adevăr parte din cele mai extraordinare experiențe ale unui etnograf. Cât de extraordinară este această idee și acest gând al planurilor de viitor, de a face istoria accesibilă tuturor oamenilor lumii contemporane! Felicitările noastre pentru importantul și minunatul proiect. Am avut ocazia de a fi martori la modul în care muzeul este individual însușit de fiecare generație și am rămas impresionate de încântarea și bucuria extraordinară, dar și de seriozitatea copiilor și tinerilor participanți la Olimpiada meșteșugurilor... Aceasta arată cum creația tradițională își păstrează încă un loc important în tradiția vie din regiunile României, contribuind astfel la educarea și creșterea noii generații. Mulțumim pentru întâmpinarea atât de prietenoasă precum și pentru atenția și grija purtată în Muzeul 'ASTRA' ”.

**Dr. Lydia Iche-Schwalbe, Muzeul de etnografie din Dresda,
Prof. Dr. Ursula Thiemp-Sachse, Universitatea din Berlin.**

„Vizita mea la Muzeul ASTRA mi-a rezervat frumoase surprize. Mărima impresionantă a acestui minunat loc destinat plimbării și descoperirii și inteligența cu care sunt amenajate (regizate) casele și morile istorice este o reușită totală. Am regretat faptul că nu am rămas mai mult timp în regiune pentru că mi-ar fi plăcut extrem de tare să vizitez muzeul noaptea. Un astfel de loc merită fonduri importante și sper că autoritățile politice locale și naționale sunt conștiente de faptul că pentru imaginea României, a întreține cu grijă un astfel de loc necesită mijloace umane și financiare importante. Sper să am plăcerea de a reveni în Muzeul ASTRA și vă mulțumesc pentru ajutorul acordat și pentru comentariile avizate”.

Alain Constant, Le Monde.

„Cu prilejul Zilelor Academiei Artelor Tradiționale am vizitat Muzeul din Dumbrava Sibiului. Auzisem despre acest muzeu, dar ce am văzut a depășit toate așteptările. Ce a realizat aici Directorul General Corneliu Bucur este absolut remarcabil. Prima dată am călcat în Dumbrava Sibiului în anii copilăriei. Am locuit în Sibiu în timpul refugiului, între 1940-1945, când părinții mă aduceau uneori ‘la iarbă verde’. Vizita mi-a trezit amintiri de demult... Academia Artelor Tradiționale face un lucru minunat cultivând tradiția culturală românească, amenințată de vremurile postmoderne. Sinceritatea, devotamentul, lucrul bine făcut și un suflet, caracterizează activitatea acestei academii. Doresc succes deplin celor care s-au angajat, de bună voie și nesiliți de nimeni, în acest efort admirabil”.

**Acad. Ionel Haiduc,
Președinte al Academiei Române.**

“Este imposibil să-ți imaginezi **extraordinara bogăție a acestui muzeu** înainte de a avea șansa să îl vizitezi. Loc de cultură, de viață, de descoperire, dar și un loc pentru plimbări agreabile fără egal. Mulțumesc pentru **că ați pus omul și dialogul culturilor în centrul demersului dumneavoastră**”. Este mai mult decât o recunoaștere. Este o confirmare. Iar pentru noi, slujitorii muzeului, aceste elogii reprezintă o binevenită și competentă încurajare de a continua, căci suntem pe calea cea mai bună. Iar cei ce vor veni după noi, sperăm să culeagă fructele “mărului de aur” care a devenit Muzeul “Astra”.

**Claude Frisoni,
Directorul programului „Luxemburg – Capitală Culturală Europeană”, 1995**

ANNIVERSARY WITH MANY SIGNIFICANCE TRANSITION FROM THE MUSEUM OF FOLK TECHNOLOGY TO „ASTRA” THE MUSEUM OF TRADITIONAL FOLK CIVILIZATION (45 YEARS)

The paper is a retrospective approach of „ASTRA” the Museum of Traditional Folk Civilization. 45 years since a national museum of folk technology in Romania has been conceived and founded in the years of 19560/62. The paper is almost a study that analyzes the conditions, the social-economical or political facts that determined the events and the scholars, scientists, ethnographers that had a major contribution at the foundation and development of this museum during 45 years.

The author conceived its paper into five large chapters each with sub-chapters. The first chapter **A** has as starting point for this original, retrospective „travel” the analysis of the thematic structure for the monumental patrimony of the „ASTRA” Museum of Traditional Folk Civilization. The thematic Project is presented largely with its sectors (7) and groups (26). Within each sector or group are presented the categories of monuments and their names. The initial project of the Museum of Folk Technology was re-structured in 1990 as a Museum of Traditional Folk Civilization.

Chapter **B** is an impressive taxonomic tableau of this huge patrimony. This patrimony is the very essence of our traditional folk civilization, concerning its folk technology achievements and its impressive diversity of the traditional occupations. This was the major stage in the development of the museum, for the changing of the Museum of Folk Technology into the Museum of Traditional Folk Civilization. The time had come for new and innovative changes to be assumed by museum. Thus, starting with 1983 a very important mutation took place in the open air museum. A new look and way to approach the traditional Romanian heritage. The immaterial folk culture and the folk artisans were brought into the general attention. „Human Living Treasures” was the program that was conceived in this respect and it was developed and enriched in time by „ASTRA” Museum.

In chapter **C** the author is concerned to present the most important scholars, ethnographers, scientists who were involved in the foundation and development of the museum during 45 years and even much earlier. Several names deserve to be mentioned such as: Cornel Diaconovici, Simion Mehedinti, George Valsan, Romulus Vuia, Cornel Irimie.

The efforts and the accomplishments of 44 years of activity in which the author himself was involved is presented in chapter **D** Most of the time their names and activity could be considered as premieres in Romanian museum science. Each of them is mentioned with their projects, programs and ideology that contributed to the major changes of the museum. Without their contribution the nowadays museum shouldn't have been existed. The last chapter **E** is focused on presenting the nowadays structure and profile of the museum. The author presents in detail the complexity, the size and the multi-cultural collections of the new institution that has been conceived as a pyramidal construction with polyvalent functions and instructive-educative impact: **„ASTRA” the National Complex Museum.**